

FORDRINGSRÄTT

Misstagsbetalning (Condictio indebiti)

- 2020 - En borgenär som av misstag har instruerat sin gäldenär att betala till tredje man kan rikta krav mot den tredje mannen, när gäldenären genom betalningen med befriande verkan har betalat sin skuld till borgenären.
- 2020 - Städföretag ansågs ha visat att betalning på 139 281 kr till tidigare anställd hade gjorts av misstag och därför skulle återgå; Bl.a. om kravet på god tro, inrättande efter betalning och övriga skäl för att betalning inte ska återgå.
- 2019 - Inom bolagskoncern ansågs dotterbolag ha visat att moderbolag genom VD haft sådan kunskap om att rättslig grund för vissa betalningar saknades och att betalningarna därmed skulle återgå enligt principen om Condictio Indebiti; Bl.a. om beviskravet för ”befogat god tro” för att mottagare ska få behålla viss betalning och utökat krav på aktsamhet för betalningsmottagare - betalningsmottagare borde utifrån viss kunskap ha undersökt de rättsliga grunderna för mottagna betalningar närmare
- 2018 - Kreditbolag ansågs ej ha visat att lån hade ingåtts med X och hade därför inte rätt till återbetalning. Lånet hade tecknats av Y som obehörigen hade använt X:s bankdosa och även öppnat bankkonto i X:s namn; Bl.a. om beviskravet för falsk elektronisk underskrift, vårdslös hantering av bankdosa som betalningsinstrument och kriteriet om förmögenhetsförskjutning för rätt till återbetalning enligt principen om conditio indebiti
- 2018 - Kreditbolag ansågs ej ha visat att lån hade ingåtts med X och hade därför inte rätt till återbetalning. Lånet hade tecknats av Y som obehörigen hade använt X:s bankdosa och sedan snart fört över beloppet till eget bankkonto; Bl.a. om beviskravet för falsk elektronisk underskrift, vårdslös hantering av bankdosa som betalningsinstrument och kriteriet om förmögenhetsförskjutning för rätt till återbetalning enligt principen om conditio indebiti

- 2018 - Trafikverket ansågs ej ha visat rätt till avkastningsränta och endast delvis rätt till dröjsmålsränta på felaktigt utbetalade belopp; Bl.a. om förhållandet mellan avkastningsränta och undantagssituationer snarlika *condictio indebiti*, mer om analog tillämpning av bestämmelsen om avkastningsränta och betydelsen av reell möjlighet att placera felaktigt utbetalade pengar på räntebärande konto
- 2017 - Person som behöll misstags-Swish ansågs ha gjort sig skyldig till olovligt förfogande varmed påföljden bestämdes till dagsböter.
- 2016 - En person lämnade vid betalning för skatt av misstag uppgifter som medförde att beloppet krediterades annans skattekonto, som därmed kom att visa överskott. Detta togs i anspråk genom utmätning för kontohavarens skulder till enskilda borgenärer. Av läran om *condictio indebiti* har ansetts följa att Skatteverket inte behövde återbetala det mottagna beloppet till betalaren.
- 2016 - Mäklarbolag som biträtt fastighetsköpare ansågs ha visat sin rätt att återfå misstagsinbetalning till fastighetsköparnas bank enligt reglerna om *condictio indebiti*, fastighetsköparna kan inte anses ha inrättat sig efter inbetalningen i god tro då de varit skyldiga att kontrollera varför deras banklån plötsligt löstes.
- 2016 - Ett tryckeri har enligt läran om *condictio indebiti* ansetts skyldigt att till sin kund betala tillbaka s.k. tryckerimoms. Fråga om avkastningsränta på beloppet.
- 2016 - Borgenär ansågs ej ha visat att inbetalning till mellanmansgäldenär som försatts i en bedrägeriliknande situation skulle gå åter då mottagaren alltigenom får anses ha varit i god tro; Bl.a. om mottagande- och förbrukande av belopp i god tro, även om betydelsen av vem som har haft störst möjlighet att överblicka omständigheterna kring betalningen.
- 2015 - En leverantör har enligt läran om *condictio indebiti* ansetts skyldig att till sin kund betala tillbaka s.k. tryckerimoms som fakturerats men som visat sig sakna stöd i bestämmelserna om mervärdesskatt.
- 2015 - Återgångsborgenär ansågs ha visat att betalning till konkursbo hade gjorts av misstag och därför skulle återgå enligt reglerna om *condictio*

indebiti; Bl.a. om undantagen för misstagsbetalning som utgör en disposition och mottagande av betalning i god tro.

- 2011 – *Condictio indebiti*. Skatteverket har ansetts återbetalningsskyldigt sedan en redovisningsbyrå på grund av misstag har betalat in skatt till fel skattekonto.
- 2009 - A har från sin bank av misstag betalat för mycket till B, som kände till misstaget innan hans konto i en annan bank krediterades. A:s rätt till återbäring från B har ansetts inte gälla mot B:s bank, som i god tro tillgodogjort sig beloppet genom kvittning
- 2002 - Fråga om en säljare kan göra anspråk på tilläggsbetalning efter det att tidigare betalningskrav visat sig vara för lågt.
- 2001 - *Condictio indebiti*. Vid slutreglering av ett företags skuld avseende pensionsförsäkringar för företagets anställda betalade ett försäkringsbolag ut ett belopp till företaget. Försäkringsbolaget krävde tillbaka en del av beloppet nio månader senare eftersom utbetalningen i den delen hade skett av misstag. Företaget, som i god tro hade inrättat sig efter betalningen, har ansetts inte skyldigt att betala tillbaka beloppet.
- 1999 - Sedan en bank har utfört en betalning för ett företags räkning under felaktigt antagande att det på företagets konto i banken fanns medel som täckte betalningen samt betalningsmottagaren tagit emot beloppet i god tro men innan detta disponerats underrättats om att banken blivit utsatt för bedrägeri, uppkommer fråga om betalningsmottagaren är skyldig att återbära beloppet a. enligt reglerna om *condictio indebiti*, b. på grund av att banken svikligen förletts till betalningen (39 § andra meningen avtalslagen), c. med hänsyn till bristande förutsättningar på bankens sida (jfr betr frågan vid a. 1994 s 177).
- 1994 - En bank har felaktigt förmedlat en betalning till ett företag. Fråga om företaget är skyldigt återbetala beloppet (jmf 1933 s 25, 1961 s 18, 1970 s 539, 1989 s 224 och 1991 s 3).
- 1989 - *Condictio indebiti*. Ett kommunalt bostadsföretag sålde nybyggda småhus. Företaget, som ansetts inte vara berättigat att utöver preliminärt beräknad köpeskilling erhålla ersättning för indexhöjningar, har av köpare

som erlagt sådan ersättning krävts på återbetalning av denna. Köparens återkravstalan har med hänsyn till omständigheterna bifallits, trots att kravet inte framställts förrän omkring två och ett halvt år efter betalningen

- 1974 - Fråga om skyldighet för borgenär med förmånsberättigad lönefordran i konkurs att återbetala sådant förskott som avses i 143-145 §§ konkurslagen i den mån detta överstiger vad han slutligen har rätt att utfå som utdelning
- 1974 - Fordran till säkerhet för vilken ingåtts borgen av två personer betalades av huvudgäldenären till borgenären och i samband därmed återställdes den handling som innehöll borgensförbindelsen till borgensmännen. Några dagar efter betalningen försattes gäldenären i konkurs och borgenären återbetalade på anmodan av konkursboet, som hänvisade till 30 § konkurslagen, beloppet till boet. Borgenären har ansetts kunna utkräva beloppet av borgensmännen
- 1970 - *Condictio indebiti*. Yrkande av kronan om åläggande för ett stort antal jordbrukare i Blekinge att återbetala på grund av fel vid beräkning av skördeskadeersättning till dem utbetalade belopp. -- Tillika fråga om gemensam talan (54 kap. 17 § 1 st. RB)
- 1961 - *Condictio indebiti*. Fråga i visst fall huruvida sparbank, vilken -- efter det från ett bolags konto i banken obehörigen uttagits visst belopp -- till bolaget erlagt beloppet utan att hava varit därtill pliktig, sedermera ägde återkräva beloppet (Jfr 1933 s. 25 och där. angivna rättsfall.)
- 1958 - *Condictio indebiti*. Yrkande om åläggande för A, vilken varit anställd vid statens järnvägar såsom stationskarlsaspirant, att återbära till honom under anställningstiden för mycket utbetalad lön (Jfr 1942 s. 101 och 1955 s. 310)
- 1955 - *Condictio indebiti*. Yrkande om åläggande för kanslibiträde vid postverket att återbetala lönebelopp, som hon för mycket uppburit på grund av att hon blivit av generalpoststyrelsen för tidigt uppflyttad till högre löneklass. (Jfr 1942 s. 101.)
- 1951 - Enligt vissa kungörelser om reglering av handeln med bl. a. strömming har en s. k. auktoriserad producentförening varit pliktig att enligt samma grunder, som gällde beträffande föreningsmedlems fångst, för försäljning mottaga färsk strömming, som inom föreningens område ilandfördes av annan fiskare. Fråga huruvida, på sätt med livsmedelskommissionens begivande

skett, föreningen ägt att vid erläggande av likvid för levererad strömning påföra sådana fiskare som icke vore medlemmar högre avdrag för av föreningen tillhandahållna lådor än det avdrag som i enahanda hänseende beräknades för föreningsmedlemmarna. Spörsmål tillika -- därest nämnda fråga besvaras nekande -- om viss motsvarande tillämpning i förevarande fall av de för s. k. *condictio indebiti* gällande rättsgrundsatserna